

M.A. Examination, 2026
Semester-II
Subject: Sanskrit
Paper- V
(Vedic Literature & Philosophy)

Time: 3 Hours
40

Full Marks-

(Questions are of value as indicated in the margin)

1. प्रश्नद्वयं समाधयत -

2x8=16

- (क) वेदानामस्ति मधिकृत्य प्रबन्धमेकं विरचयत ।
- (ख) ऋग्वेदस्य अभ्यर्हितत्वेऽपि आदौ यजुर्वेदव्याख्यानकारणं किम्?
- (ग) सायणाचार्यदिशा मन्त्रभागस्य प्रामाण्यं विचारयत ।

2. द्वयोः व्याख्या कार्या -

2x4=8

- (क) वाक्यनियमात्
- (ख) गुणवादस्तु
- (ग) अनित्यसंयोगात्
- (घ) तदर्थशास्त्रात्

3. सरलसंस्कृतेन कठोपनिषदः महत्त्वं प्रतिपादयत ।

10

अथवा

कठोपनिषदि मृत्युना कथितम् आत्मतत्त्वं संक्षेपेण निरूप्यताम् ।

4. एकस्य व्याख्या कार्या -

6

(क) येयं प्रेते विचिकित्सा मनुष्येऽस्तीत्येके नायमस्तीति चैके ।

एतद्विद्यामनुशिष्टस्त्वयाहं वरःाणामेष वरस्तृतीयः ॥

(ख) स त्वमग्निं स्वर्ग्यमध्येषि मृत्यो प्रब्रूहि एवं श्रद्दधानाय मह्यम् ।

स्वर्गलोका अमृतत्वं भजन्ते एतद् द्वितीयेन वृणे वरेण ॥

M.A. Examination, 2026

Semester-II

Subject: Sanskrit

Paper- VI

(Grammar- II)

Time: 3 Hours

Full Marks-

40

(Questions are of value as indicated in the margin)

Unit -I

1. अधः प्रदत्तेषु पदचतुष्टयस्य सिद्धिं ससूत्रं कुरुत –

4×2.5=10

बभूव, भवानि, पिपठिषति, अबीभवत्, चेतव्यः, जिघत्सति ।

2 अधोलिखितेषु चतुर्णां सूत्राणां व्याख्या करणीया –

4×4=16

णौ च संश्रद्धोः, सनि ग्रहगुहोश्च, पुगन्तलघूपधस्य च, हेतुमति च, कर्तरि शप्, अचो यत् ।

3. अधोनिर्दिष्टासूक्तिषु कस्याश्चन व्याख्या सप्रसङ्गं करणीया -

4

(क) नित्यत्वाद् वृग्गुणवृद्धी बाधते ।

(ख) ण्यन्ताणिचि पूर्वविप्रतिषेधादपवादत्वाद्वा वृद्धिं बाधित्वा णिलोपः ।

Unit-II

4. रक्षोहागमलघ्वसन्देहाः प्रयोजनमिति महाभाष्योक्तदिशा विवृणुत ।

10

अथवा

शब्दस्य ज्ञाने धर्मः प्रयोगे वेति महाभाष्यकारदर्शितदिशा निरूप्यताम् ।

M.A. Examination, 2026
Semester-II
Subject: Sanskrit
Paper- VII
(Pali Language & Literature)

Time: 3 Hours
40

Full Marks-

(Questions are of value as indicated in the margin)

1. Translate any two of the following into Bengali, English or Hindi.

8

(क) अञ्जाय सब्बानि निवेसनानि अनिकामयं अञ्जतरम्मि तेसं ।

स वे मुनी वीतगधो अगिद्धो नायूहति पारगतो हि होति ॥

(ख) यो ओगहने थम्भोरिवाभिजायति यस्मिं परे वाचा परियन्तं वदन्ति ।

तं वीतरागं सुसमाहितिन्द्रियं तं वापि धीरा मुनि वेदयन्ति ॥

(ग) सापि परिपक्कगम्भा बोधिसत्तं विजायि । तस्स आधावित्वा परिधावित्वा विचरणकाले कीडामंडले कीडन्तस्स एवं वत्तारो

होन्ति निष्पितिकेनम्हा पढटा ति । तं सुत्वा बोधिसत्त्वो मातुसन्तिकं गत्वा "अम्म, को मह्यं पिता" ति पुच्छि ।

"तात,

त्वं बाराणसिरञ्जो पुत्तो" ति । अम्म, अत्थि पन कोचि सक्खी ति?

2. Answer any two of the following -

16

(a) What is Dhammapada? Explain its importance according to your text.

(b) Discuss the teachings and significance of the Dhammacakkappavattanasuttaṃ.

(c) Discuss the historical significance of the Shahabazgarhi Rock Edict.

3. Decline in all case endings धम्म or बोधि ।

5

4. Conjugate the verb दिस or चर in present tense in all the endings.

5

5. Translate any four the following into Pali.

6

(a) The disciples of the Buddha travel in the village.

(b) Wise monks teach the truth.

- (c) Monks come to the monastery from the village.
- (d) Buddha stays in the village and teaches the truth.
- (e) There is fear in the heart of fools.
- (f) I speak from the teachings of the Enlightened one.
- (g) Men take milk from the city.

M.A. Examination, 2026
Semester-II
Subject: Sanskrit
Paper- VIII
(Sanskrit Linguistics)

Time: 3 Hours

Full Marks-40

(Questions are of equal value)

Answer any four questions of the following:

4×10=40

1. Write a note on the development of IE Sonant sounds in OIA.
2. What is mean by the term IE? Define the centum-satəm division of IE.
3. Write a brief account of OIA finite verb emphasising on the classification of Thematic and Non-thematic stems.
4. What is Phonetic Law? Write Grassmann's law and explain with suitable examples.
5. Determine the IE sources of following OIA words (any four):
gacchati, dadarśa, vedaḥ, śrutaḥ, sapta, pūrṇaḥ
6. Write short note on any three of the following:
 - (a) guṇa-vṛddhi-samprasāraṇa
 - (b) Accent
 - (c) Fortunaov's Law
 - (d) IE origin of OIA vowel a (अ)
 - (e) Compensatory Lengthening